

2019-2

Μπορεί το κρυπτονόμισμα του Facebook να κυριαρχήσει αντί του Bitcoin;

Δρ. Νικόλαος Αθ. Κυριαζής
Τμήμα Οικονομικών Επιστήμων
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μπορεί το κρυπτονόμισμα του Facebook να κυριαρχήσει αντί του Bitcoin;

Δρ. Νικόλαος Αθ. Κυριαζής

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

1. Βασικά γνωρίσματα του Bitcoin και των λοιπών κρυπτονομισμάτων

Μια νέα εποχή στις μορφές ρευστότητας εγκαινιάστηκε το 2009, με τη δημιουργία του ψηφιακού νομίσματος Bitcoin που έμελλε να καταστεί πολύ δημοφιλές στις τάξεις των επενδυτών με κερδοσκοπικά κίνητρα ανά τον κόσμο. Το Bitcoin χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά σε συναλλαγές για την αγορά προϊόντων χαμηλής αξίας, καθώς η αποτίμηση του στην αγορά ήταν πάρα πολύ χαμηλή. Βασική αιτία για τη μηδαμινή αξία του ήταν η έλλειψη εμπιστοσύνης που είχε το καταναλωτικό κοινό απέναντι σε μια πρωτόγνωρη μορφή χρήματος, της οποίας η πραγματική αξία δε στηρίζεται σε κάποιο πολύτιμο μέταλλο (πχ. χρυσός) αλλά είναι μια απλή εγγραφή σε ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Η εξωπραγματικά μεγάλη άνοδος της αγοραίας αξίας του Bitcoin κατά το έτος 2017 ήταν αυτή που οδήγησε στην υιοθέτηση του νομίσματος από ένα μεγάλο πλήθος επενδυτών. Η αυξημένη δημοφιλία του νομίσματος οδήγησε με τη σειρά της σε μεγαλύτερη ζήτηση, αυξάνοντας ακόμη περισσότερο τις τιμές του κ.ο.κ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών νέων κρυπτονομισμάτων κατά τη μετάβαση από το έτος 2017 στο έτος 2018 (Beneki et al, 2019). Τα νέα αυτά νομίσματα θα αποτελούσαν συμπληρωματικά ή υποκατάστατα κρυπτονομίσματα ως προς το Bitcoin! Είναι άξιο αναφοράς ότι ενώ υπήρχαν περίπου 500 ψηφιακά νομίσματα κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια του 2017, ο αριθμός αυτός τετραπλασιάστηκε μέσα στο 2018, φθάνοντας και σε κάποιες χρονικές περιόδους ξεπερνώντας τα 2000! Η έκρηξη αυτή στη δημιουργία ψηφιακών νομισμάτων δε συνεχίστηκε, λόγω της ραγδαίας πτώσης των τιμών τους μέσα στο 2018, όμως το πλήθος τους διατηρήθηκε σχεδόν σταθερό μέσα από τη δημιουργική καταστροφή, δηλαδή την παύση διαπραγμάτευσης νομισμάτων με πολύ χαμηλό όγκο συναλλαγών και την ταυτόχρονη δημιουργία νέων νομισμάτων.

Παρά τις υψηλές δυνατότητες του Bitcoin και των λοιπών κρυπτονομισμάτων ως μέσα ρευστότητας, διενέργειας συναλλαγών αλλά και κερδοσκοπικών επενδύσεων, τα ψηφιακά νομίσματα δεν έχουν καθιερωθεί ως διεθνώς αποδεκτές μορφές χρήματος. Με άλλα λόγια, απέχουν πολύ από το να μπορούν

να χαρακτηρισθούν ως «εν δυνάμει» συμπληρωματικές ή υποκατάστατες μορφές χρήματος σε σχέση με το αμερικανικό δολάριο, το ευρώ, τη βρετανική λίρα ή το ιαπωνικό γιεν. Αυτό είναι που αποτελεί και το βασικό σημείο κριτικής από όσους τάσσονται εναντίον των κρυπτονομισμάτων. Υποστηρίζουν δηλαδή ότι αυτά τα νομίσματα είναι ξεκάθαρα ένα συναλλακτικό και κερδοσκοπικό μέσο (Kyriazis, 2019), το οποίο όμως δε θα μπορέσει ποτέ να αποκτήσει τη σταθερότητα, την αξιοπιστία, και το διεθνές κύρος των καθιερωμένων εθνικών νομισμάτων που «τυπώνονται» από τις αντίστοιχες εθνικές τράπεζες.

2. Επιθυμητές ιδιότητες για αποδοχή των μορφών χρήματος

Οι επιθυμητές ιδιότητες αναφορικά με ένα νόμισμα προκειμένου να γίνει αποδεκτό από το ευρύ κοινό και να καθιερωθεί είναι αρκετές και δύσκολο να υπάρχουν ταυτόχρονα. Οι οικονομικά δρώντες επιθυμούν να υφίστανται το ελάχιστο δυνατό ρίσκο αποκομίζοντας ταυτόχρονα τη μέγιστη δυνατή ωφελιμότητα από το νόμισμα που θα επιλέξουν για να τοποθετήσουν τα χρήματά τους. Πρώτον, επιθυμούν να κρατούν την περιουσία τους με τη μορφή χρήματος που θα είναι γενικά αποδεκτό στη γεωγραφική περιοχή στην οποία δραστηριοποιούνται, π.χ. στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και αν είναι δυνατόν και έξω από τα όρια αυτής. Το Bitcoin και τα υπόλοιπα κρυπτονομίσματα διαπραγματεύονται στις διεθνείς αγορές επομένως πληρούν αυτή την προϋπόθεση. Μειονέκτημα αποτελεί η μη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε αυτή τη μορφή ρευστότητας από κάποιες πληθυσμιακές ομάδες, κυρίως τα γηραιότερα μέλη του πληθυσμού που είναι συνήθως και τα πιο απρόθυμα να υιοθετήσουν νέες μορφές χρήματος.

Δεύτερον, είναι επιθυμητό το χρήμα που επιλέγουν να μην παρουσιάζει μεγάλη αστάθεια, δηλαδή να μην υπάρχουν μεγάλες μεταβολές στην αγοραία τιμή του. Διαφορετικά ειπωμένο, οι οικονομικά δρώντες απεχθάνονται την αβεβαιότητα που προκαλούν οι οικονομικές επενδύσεις. Αυτό είναι το σημείο στο οποίο παρουσιάζουν σημαντική αδυναμία τα κρυπτονομίσματα. Εξαιτίας των εξαιρετικά συχνών και απότομων μεταβολών στις τιμές τους καθίσταται πάρα πολύ δύσκολη η πρόβλεψη της μελλοντικής αγοραίας αξίας τους. Αυτό είναι και που οδηγεί στη μεγάλη απόσταση του Bitcoin (που θεωρείται ο ηγέτης των ψηφιακών νομισμάτων) από το δολάριο και τα λοιπά ισχυρά διεθνή νομίσματα, καθώς είναι πολύ δύσκολο να στηριχθεί ένα τμήμα της παγκόσμιας οικονομίας σε ασταθή νομίσματα.

Τρίτο επιθυμητό χαρακτηριστικό είναι το χρήμα αυτό να καταφέρνει να τους προστατεύσει από τη χρεωκοπία σε περιόδους κρίσεων. Η καταλληλότερη μορφή χρήματος για αυτό το σκοπό είναι ο χρυσός, καθώς η αγοραία αξία του αυξάνεται σε ταραχώδεις περιόδους όταν η αξία κάθε άλλης μορφής χρήματος μειώνεται. Τα κρυπτονομίσματα θεωρούνται ακατάλληλα για διατήρηση της αξίας της περιουσίας στις αναπτυσσόμενες χώρες όταν αυτές βιώνουν κρίση, λόγω της κατάρρευσης των χρηματιστηριακών αξιών μέσα στις οποίες περιλαμβάνονται και οι τιμές των ψηφιακών νομισμάτων (Ammous, 2018). Από την άλλη, όταν οι αναπτυσσόμενες χώρες υφίστανται συνθήκες υπερπληθωρισμού και μασιάζονται από φαινόμενα μαύρης αγοράς και έλλειψης ρευστότητας, η χρήση κρυπτονομισμάτων προσφέρει την απαραίτητη σταθερότητα (σε σύγκριση με τα εξαιρετικά ασταθή εθνικά νομίσματα) και ανακούφιση ως προς τις ανάγκες ρευστότητας. Διαφορετικά, οι λαοί των αναπτυσσόμενων χωρών δε θα είχαν πρόσβαση ούτε σε βασικά αγαθά.

Τέταρτον, οι οικονομικά δρώντες ως σύνολο επιθυμούν το χρήμα που επιλέγουν να συνεισφέρει στη βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών και την άνοδο του ΑΕΠ στη χώρα τους. Αναφορικά με αυτή την ικανότητα, το Bitcoin και τα υπόλοιπα ψηφιακά νομίσματα είναι αποτελεσματικά αλλά σε χαμηλότερο βαθμό από ό,τι οι περισσότερες διαδεδομένες μορφές χρήματος. Αυτό συμβαίνει επειδή το μεγαλύτερο πλήθος συναλλασσομένων με παραδοσιακές μορφές χρήματος και η μεγαλύτερη συχνότητα των συναλλαγών συνδράμουν τα μέγιστα στο ΑΕΠ της χώρας, σε αντίθεση με τις περιορισμένες συναλλαγές που διεξάγονται μέσω κρυπτονομισμάτων. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ακόμη και στο ακραίο σενάριο όπου τα ψηφιακά νομίσματα καταστούν εξίσου δημοφιλή με τα χαρτονομίσματα ή το πλαστικό χρήμα, λίγα μόνο κρυπτονομίσματα θα έχουν μικρή αξία και θα είναι κατάλληλα να χρησιμοποιηθούν στις συναλλαγές μικρών ποσών, οι οποίες αποτελούν και τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών. Επιπλέον, η δυσκολία συντονισμού της υπάρχουσας ποσότητας ψηφιακών νομισμάτων με την εκάστοτε κεντρική τράπεζα θα καθιστά πολύ πιο δύσκολη τη συνεργασία μεταξύ νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής στα πλαίσια της επιδίωξης αύξησης του ΑΕΠ.

3. Libra, ένα νέο και γενναίο σταθερό κρυπτονόμισμα!!

Το κρυπτονόμισμα του Facebook, γνωστό και ως Libra, θα εκδοθεί από μια σειρά ενώσεων εταιρειών που προέρχονται από διάφορες επιχειρηματικές περιοχές που βασίζονται σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες. Δεν θα είναι ψηφιακό νόμισμα με τα αποκεντρωτικά χαρακτηριστικά του Bitcoin, καθώς θα είναι προσδεμένο με ένα καλάθι από επίσημα εθνικά νομίσματα παγκόσμιας εμβέλειας και θα υποστηρίζεται από τραπεζικές καταθέσεις και κρατικούς τίτλους εκφρασμένους σε επίσημα νομίσματα (Brave New Coin, 2018). Με αυτό τον τρόπο, αναμένεται να παρουσιάζει πολύ μεγαλύτερη προβλεψιμότητα και πολύ μικρότερες διακυμάνσεις στις τιμές του σε σχέση με το Bitcoin και τα λοιπά κρυπτονομίσματα!

Σχετικά με την ελκυστικότητα και την αποδοχή του Libra, αν και πρόκειται να δημιουργηθεί 11 έτη μετά από το Bitcoin, αναμένεται να έχει σπουδαίο συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι του τελευταίου για δύο λόγους. Πρώτον, υπάρχει ήδη μια υπερμεγέθης πελατειακή βάση των 2,4 δισεκατομμυρίων χρηστών του Facebook που θα έχουν πολύ εύκολη πρόσβαση στο Libra και των οποίων οι συναλλαγές θα είναι εξίσου εύκολες με το να στέλνουν ένα μήνυμα στο Facebook. Επιπλέον, η εξάπλωση της συνήθειας να γίνονται αγοραπωλησίες μέσω του Facebook είναι πολύ πιθανόν να γίνει γρήγορα συνήθεια, όπως έχει γίνει η ανταλλαγή μηνυμάτων ή η ανάρτηση φωτογραφιών ή δημοσιεύσεων που εμπεριέχουν το μμητικό στοιχείο που επικρατεί στις συνήθειες μεταξύ γνωστών και φίλων. Δεύτερον, καθώς το Bitcoin και τα λοιπά κρυπτονομίσματα ήδη έχουν ανοίξει σε σημαντικό βαθμό το δρόμο προς τις συνειδήσεις των καταναλωτών κι επενδυτών, η υιοθέτηση του Libra που διορθώνει αρκετά από τα κακώς κείμενα των υπάρχοντων ψηφιακών νομισμάτων αναμένεται να είναι πολύ πιο εύκολη. Μπορεί να δράσει συμπληρωματικά ή ως υποκατάστατο του Bitcoin, ενώ η επικρατούσα άποψη είναι ότι θα επιτελεί και τους δύο αυτούς ρόλους ταυτόχρονα!

Αναφορικά με τη δεύτερη επιθυμητή ιδιότητα, τη σταθερότητα και τη μείωση του ρίσκου, το Libra υπερέχει ξεκάθαρα έναντι του Bitcoin, καθώς ανήκει στην κατηγορία ψηφιακών νομισμάτων που είναι προσδεμένα με εθνικά νομίσματα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία υψηλού κύρους. Πρέπει να

επισημανθεί πάντως ότι δεν υπάρχει προς το παρόν σαφήνεια ως προς το ποια νομίσματα θα είναι αυτά που θα στηρίζουν το Libra. Η πρόσδεση του με εθνικά νομίσματα προσδίδει σταθερότητα στο Libra, αλλά το αφήνει εκτεθειμένο στο συναλλαγματικό κίνδυνο που φέρουν αυτά τα νομίσματα, καθώς αυτός είναι ένας κίνδυνος που σπάνια μπορεί να αποφύγει οποιοδήποτε νόμισμα. Οι περισσότεροι αισιόδοξοι για το Libra υποστηρίζουν ότι το ευρύτατο δίκτυο χρηστών του Facebook θα επιτρέψει το να εκφραστούν οι τιμές μιας μεγάλης γκάμας καθημερινών και μη προϊόντων σε τιμές Libra και να διενεργούνται συναλλαγές σε αυτό το οικείο πλέον νόμισμα μεταξύ δισεκατομμυρίων χρηστών. Αυτή η εκδοχή ίσως να μην είναι και τόσο απίθανη και αν πραγματοποιείτο θα βοηθούσε πολύ ώστε το Libra να αποκτήσει το πολυπόθητο «νόμιμο δικαίωμα» ως χρήμα, κάτι το οποίο το Bitcoin πιθανόν θα χρειαστεί πολλά έτη ακόμη μέχρι να το καταφέρει.

Επιπλέον χαρακτηριστικό του ψηφιακού νομίσματος Libra θα είναι το ότι συμβαδίζει με τις επιταγές του καταστατικού της μεγάλης πλειοψηφίας των κεντρικών τραπεζών, οι οποίες ορίζουν ως βασικό στόχο τους τη συγκράτηση του πληθωρισμού σε λογικά επίπεδα ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κρίσεων. Το Libra, σε αντίθεση με το Bitcoin, θα καθορίζει την προσφερόμενη ποσότητα του σε συνάρτηση με τη ζητούμενη ποσότητα του. Για αυτό το λόγο θα αποφεύγονται οι μεγάλες διακυμάνσεις στην τιμή ισορροπίας του λόγω πολύ μεγάλων ανισορροπιών σαν αυτές που εμφανίζονται στην αγορά του Bitcoin. Από την άλλη, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σε περίπτωση μαζικής αποδοχής του Libra από το κοινό (που δεν αποτελεί απίθανο σενάριο) αναπόφευκτα θα συγκεντρώνονταν πολλά αποθεματικά σε Libra ανά τον κόσμο καθώς το νόμισμα αυτό θα χρησιμοποιείτο σε πληθώρα συναλλαγών. Αυτό θα οδηγούσε σε έλλειψη τίτλων χαμηλού ρίσκου που θα ήταν απαραίτητοι για τη στήριξη του ψηφιακού νομίσματος Libra. Επιπλέον, η σύνδεση του με αυτά τα ασφαλή περιουσιακά στοιχεία θα προκαλούσε συστημικό κίνδυνο και ισχυρούς κλυδωνισμούς σε αυτά καθώς και θα μείωνε σημαντικά τον πλούτο των κατόχων Libra σε περίπτωση που μειωνόταν η αξιοπιστία αυτού του σταθερού κρυπτονομίσματος. Με άλλα λόγια, όσο σταθερή κι αν θεωρείται μια μορφή χρήματος, δύναται να προκαλέσει μεγάλη ζημιά στην οικονομία όταν είναι ευρέως χρησιμοποιούμενη και αλληλένδετη με πολλές αγορές και επικρατούν δυσμενείς συνθήκες.

Τέλος, όσον αφορά τις μακροοικονομικές επιδράσεις του Libra, υπάρχει ένας σημαντικός βαθμός αβεβαιότητας επειδή δεν έχουν δοθεί ακόμη λεπτομέρειες για το μέγεθος και τις προοπτικές του δικτύου που χρησιμοποιήσει αυτό το νόμισμα για την εφαρμογή του (Libra, 2019). Είναι αξιοσημείωτο ότι η παραγωγή αυτής της μορφής χρήματος δε θα επιφέρει κέρδη στην κεντρική τράπεζα, τα οποία να μπορούν να μεταφερθούν στην κυβέρνηση. Επιπλέον, πρέπει να τονισθεί ότι προτεραιότητα στα κέρδη από την επένδυση σε ή χρήση του Libra θα έχει το δίκτυο του νομίσματος και όχι οι κάτοχοι του. Αυτό υποδεικνύει ότι κάθε επενδυτής ή κάτοχος του Libra πιθανόν θα συνεισφέρει λιγότερο στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας μέσω των εσόδων από το ψηφιακό νόμισμα, σε σύγκριση με έναν κάτοχο του Bitcoin. Είναι σημαντικό όμως να δοθεί έμφαση και στην πιθανότητα πολύ μεγαλύτερης πελατειακής βάσης του Libra προκειμένου να δοθεί σαφής εικόνα για το συνολικό αποτέλεσμα στην οικονομία. Επίσης, η στόχευση σε πολύ μεγάλο βαθμό σε αναπτυσσόμενες χώρες ως πελατειακή βάση -οι οποίες έχουν μεγαλύτερη οριακή ροπή προς κατανάλωση βασικών αγαθών- ίσως οδηγήσει σε μεγάλη άνοδο του ΑΕΠ αυτών των χωρών και μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων σε παγκόσμιο επίπεδο.

4. Συμπεράσματα

Τα ψηφιακά νομίσματα (γνωστά και ως κρυπτονομίσματα) αποτελούν την τεχνολογική επανάσταση του αιώνα αναφορικά με τις μορφές χρήματος και ρευστότητας. Δεν είναι λίγοι αυτοί που έχουν εναποθέσει τις ελπίδες τους στο Bitcoin και τα λουπά, όμοια με αυτό, νομίσματα για την κατάργηση της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης από εμπορικές τράπεζες, ώστε να μειωθεί ο απαιτούμενος χρόνος και το κόστος στις συναλλαγές και να υπάρχουν διαθέσιμες νέες ενέσεις ρευστότητας.

Από τις σημαντικότερες εξελίξεις στον τομέα των κρυπτονομισμάτων αποτελεί η είδηση (και μόνο!) της δημιουργίας του Libra, ενός καινοτόμου ψηφιακού νομίσματος που θα λειτουργεί μέσω του Facebook, θα είναι πολύ απλό στη χρήση, πολύ εύκολα προσβάσιμο σε δισεκατομμύρια χρηστών και προσδεδεμένο σε ασφαλή περιουσιακά στοιχεία ώστε να αποφεύγει τις συχνές διακυμάνσεις. Το Libra μοιάζει ως μια βελτιωμένη εκδοχή του Bitcoin, κρατώντας τα πολύ καλά στοιχεία και διορθώνοντας κάποιες ατέλειες του έως τώρα προεξάρχοντος των κρυπτονομισμάτων!

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Libra έναντι του Bitcoin εστιάζονται κυρίως στους τομείς της σταθερότητας και προβλεψιμότητας. Επιπλέον, θα είναι πολύ πιο εύχρηστο και προσβάσιμο στο ευρύ κοινό ακόμη και σε χώρες μη προηγμένες τεχνολογικά, οι οποίες όμως έχουν μεγάλη ανάγκη και θα ευνοηθούν σημαντικά από τη ρευστότητα που θα προσφέρει. Επιπρόσθετα, η παραγωγή του θα πραγματοποιείται με βάση της ανάγκες των οικονομικά δρώντων, αποφεύγοντας τις ανισορροπίες στην αγορά του και συνεπώς περιορίζοντας τον κίνδυνο ξεσπάσματος κρίσης. Η συνεισφορά του στο ΑΕΠ κάθε χώρας που θα το υιοθετήσει εξαρτάται κυρίως από το μέγεθος της πελατειακής βάσης και δε στηρίζεται τόσο σε υψηλά κέρδη από τους κατόχους του.

Αναφορικά με τα μειονεκτήματα του Libra, αυτό αναμένεται να προσφέρει μικρότερες αποδόσεις στους επενδυτές του καθώς προτεραιότητα στα κέρδη θα έχει το δίκτυο λειτουργίας του. Πρέπει να τονισθεί ότι δε μπορεί να εξαλείψει το συστηματικό κίνδυνο που επιφέρει η ευρεία υιοθέτηση ενός νομίσματος και ότι αναμένεται να είναι λιγότερο προσοδοφόρο για το κράτος, τουλάχιστον από ό,τι υποδεικνύει η κατ' άτομο συνεισφορά.

Προς το παρόν, τα πλεονεκτήματα φαίνεται να υπερτερούν έναντι των μειονεκτημάτων, η ασάφεια όμως σε σημαντικά τμήματα του καταστατικού για το Libra αφήνει περιθώρια αμφιβολίας γενικότερα και ειδικότερα στη σύγκριση του με το Bitcoin! Η ανακάλυψη της αλήθειας ως προς το ποιο από τα δύο ψηφιακά νομίσματα θα επικρατήσει στο εγγύς και απώτερο μέλλον, αναμένεται να αποτελέσει από τις πιο συναρπαστικές αναζητήσεις στην ιστορία της θεματικής των μορφών ρευστότητας!

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ammous, S. (2018) Can cryptocurrencies fulfil the functions of money?. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 70, pp. 38-51.
- Beneki, C., Koulis, A., Kyriazis, N.A. & Papadamou, S. (2019) Investigating volatility transmission and hedging properties between Bitcoin and Ethereum. *Research in International Business and Finance*, 48, pp. 219-227.

- Brave New Coin (2018) The stablecoin market is booming, Διαθέσιμο στο <https://bravenewcoin.com/insights/the-stablecoin-market-is-booming>, [Πρόσβαση στις 22 Ιουλίου 2019]
- Kyriazis, N.A. (2019) A Survey on Efficiency and Profitable Trading Opportunities in Cryptocurrency Markets. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(2), p.67.
- Libra (2019) Libra White Paper, Διαθέσιμο στο <https://libra.org/en-US/white-paper/> [Πρόσβαση στις 22 Ιουλίου 2019]
- Weber, B. (2019) Libra: A new competitor among international currencies?, *SUERF Policy Note*, No 85